

Komisja Krajowa80-855 Gdańsk, ul. Wały Piastowskie 24
tel. 58/ 308-4480, fax /58 308-4219
sekrez@solidarnosc.org.plL.dz. **PBE/67908/474/2017**

Gdańsk, dnia 27 marca 2017 roku

Pan Jerzy Kwieciński
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Rozwoju

Działając z upoważnienia Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” przedstawiam opinię do projektu dokumentu pn.: *Krajowy program reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”. Aktualizacja 2017/2018* (dalej: KPR 2017/2018).

Krajowy Program Reform oraz kolejne jego aktualizacje powinny uwzględniać krajowe uwarunkowania oraz kierunki działań wytyczone w polskich dokumentach strategicznych. Takim dokumentem jest Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030) (dalej: SOR). Autorzy KPR 2017/2018 odwołując się do treści SOR podkreślają wagę równomierności procesów rozwojowych w wymiarze terytorialnym.

Jest jeszcze za wcześnie na ocenę działań podjętych na podstawie SOR, która została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. W tym miejscu zwracam uwagę, że strona pracowników nie została włączona w prace Zespołów międzyresortowych ds. opracowania SOR. Natomiast na późniejszym etapie, w ramach prac doraźnego Zespołu ds. Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju Rady Dialogu Społecznego wypracowano stanowisko strony pracowników i stanowisko strony pracodawców. Pomimo braku wspólnego stanowiska obu stron, partnerzy społeczni doszli do daleko idącego porozumienia m.in. w obszarach takich jak kształcenie zawodowe, innowacje oraz Badania i Rozwój, które są istotne z punktu widzenia realizacji celów Strategii Europa 2020, a zatem są ujęte w Krajowym Programie Reform (stanowisko w załączeniu).

Na pozytywną ocenę zasługuje struktura dokumentu KPR 2017/2018, w którym znajduje się odpowiedź na Sprawozdanie krajowe - Polska 2017 oraz działania w odpowiedzi na wyzwania Sprawozdania krajowego, na rzecz realizacji celów strategii Europa 2020 oraz realizacji zaleceń Rady UE z 2016 r.

Scenariusz makroekonomiczny

Wobec braku rozdziału dotyczącego scenariusza makroekonomicznego postulujemy, jak co roku, przedstawienie członkom Zespołu ds. Strategii „Europa 2020” informacji, które pozwolą na ocenę KPR 2017/2018 z perspektywy makroekonomicznej.

Działania w odpowiedzi na wyzwania zawarte w Sprawozdaniu krajowym

W zakresie tzw. Konstytucji dla Biznesu Związek popiera filozofię rozwiązań prawnych zmierzających do ułatwienia i uporządkowania zasad prowadzenia działalności gospodarczej, jednak zawarte w niej regulacje powinny także promować działania na rzecz rokowań zbiorowych (zawieranie ponadzakładowych i zakładowych układów zbiorowych pracy), bezpiecznych warunków pracy oraz stałego zatrudnienia, umożliwiającego indywidualny rozwój pracowników. „Konstytucja Biznesu” powinna zachęcać pracodawców do łączenia się w związki pracodawców lub związki producentów, niestety zawarte w niej propozycje idą w odwrotnym kierunku. Rozwiązania w niej zawarte nie mogą ułatwiać, niejako przy okazji, omijanie przez nieuczciwych przedsiębiorców prawa ze szkodą dla pracowników, rzetelnych pracodawców i całej gospodarki. Szczególny niepokój Związku budzą propozycje rozwiązań prawnych dotyczące przeprowadzania kontroli działalności gospodarczej u przedsiębiorcy. Zdecydowanie negatywnie oceniamy pominięcie w projekcie odwołania do postanowień ratyfikowanych umów międzynarodowych, regulujących zasady i tryb przeprowadzania kontroli przez PIP. Polska jest związana postanowieniami przyjętej przez Międzynarodową Organizację Pracy *Konwencji nr 81 dotyczącej inspekcji pracy w przemyśle i handlu*, przyjętą w Genewie dnia 11 lipca 1947 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 72, poz. 450) – zwaną dalej „Konwencją MOP nr 81”, której postanowienia realizowane są przez wyznaczoną do tego celu w prawie polskim Państwową Inspekcję Pracy. Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy, określa polski system inspekcji pracy, wyznacza organ inspekcji (Państwową Inspekcję Pracy) i zakres jego działania, przesądzając tym samym o zakresie, do którego postanowienia *Konwencji MOP nr 81* znajdują zastosowanie. Zgodnie z art. 12 *Konwencji MOP nr 81* inspektorzy pracy są upoważnieni do „swobodnego wstępu, bez uprzedniego zawiadomienia, o każdej porze dnia i nocy, do każdego zakładu pracy podlegającego inspekcji”. W ocenie Związku, wprowadzenie w życie przepisów projektu ustawy Prawo przedsiębiorców w proponowanym brzmieniu uniemożliwi skuteczne działanie Państwowej Inspekcji Pracy.

NSZZ „Solidarność” stanowczo sprzeciwia się utworzeniu Komisji Wspólnej Rządu i Przedsiębiorców oraz Rzecznika Przedsiębiorców. W naszej ocenie powstanie Komisji

przyczyni się do osłabienia, a w konsekwencji - całkowitej erozji Rady Dialogu Społecznego jako trójstronnego gremium dialogu społecznego w Polsce. Powstanie instytucji Rzecznika jest niepotrzebne i będzie generowało wysokie koszty budżetowe. Zwracamy uwagę na fakt, że istnieje dziś szereg podmiotów, których zadaniem jest wspieranie prowadzenia działalności gospodarczej w kraju. Również organizacje pracodawców i cechy rzemieślnicze mają za zadanie wspierania przedsiębiorców i występowania w ich interesie. Utworzenie Rzecznika utrudni konsolidację strony pracodawców, ponieważ będzie to zniechęcało przedsiębiorców do wstępowania do organizacji pracodawców, których uprawnienia częściowo zostaną przejęte przez Rzecznika (szczegółowa opinia do Konstytucji Biznesu zostanie przedstawiona w Decyzji Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” w terminie wynikającym z ustawy o związkach zawodowych).

Z zaskoczeniem odnajdujemy również informacje o planach „uregulowania instytucji Rzecznika Funduszy Europejskich, który obligatoryjnie zostanie powołany przez instytucję zarządzającą, a fakultatywnie - przez instytucje systemu realizacji programów operacyjnych”. Powyższy sposób przedstawiona informacji jest nieczytelny. Ponadto oczekujemy wskazania celu oraz podstaw prawnych powołania Rzecznika Funduszy Europejskich.

5. Działania na rzecz realizacji celów strategii Europa 2020

5.2 Cel w zakresie zatrudnienia

W zakresie rynku pracy brak jest wskazania działań dotyczących bezrobocia długotrwałego. W całym dokumencie o tym problemie mowa jest jedynie przy opinii ZRP przedstawionej w ramach opisu przebiegu konsultacji społecznych. Nadto nie odniesiono się do problemu odpływu pracowników w ramach zawodowej mobilności zewnętrznej oraz zagrożeń związanych z tym zjawiskiem. Nie zawarto planu przeciwdziałania oraz usuwania jego skutków. W dokumencie nie zamieszczono informacji na temat planowanych zmian, które zostały zapowiedziane przez MRPiPS, dotyczących funkcjonowania publicznych służb zatrudnienia oraz podniesienia wysokości zasiłków dla bezrobotnych. Nie odnotowujemy również informacji na temat zamierzeń w obszarze zarządzania wiekiem oraz tzw. srebrnej ekonomii, co wobec zmian demograficznych jest absolutnie konieczne i uzasadnione.

Zastanowienia wymaga, oczywiście zdając sobie sprawę z uwarunkowań finansowych, czy zakres działań w ramach „Gwarancji dla młodzieży” w Polsce nie powinien być szerszy. Nie ulega wątpliwości, że sytuacja na rynku pracy w Europie może ulec zmianom z powodu konsekwencji Brexitu. Uzasadnionym jest więc przygotowanie analizy możliwych wariantów powrotów Polaków z Wielkiej Brytanii. Warto także zwrócić uwagę na poprawę dostępu do

tanich mieszkań oraz mieszkań na wynajem, zwiększenie mobilności wewnętrznej pracowników, co wiąże się bezpośrednio z wizją rozwojową SOR, polegającej na zmianie procesów rozwojowych na rzecz większej równomierności tych procesów w wymiarze terytorialnym.

Rozwój sektora ekonomii społecznej

Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej stanowi istotne działanie na rzecz wzrostu gospodarczego i społecznego kraju, gdyż polega na aktywizacji społecznej i zawodowej osób, które narażone są na wykluczenie społeczne z powodu długotrwałego bezrobocia, niepełnosprawności czy też ubóstwa i trudno znaleźć im zatrudnienie na otwartym rynku pracy. Dotychczasowa działalność podmiotów ekonomii społecznej opierała się głównie na wsparciu finansowym, pochodzącym ze środków programów europejskich. W związku z perspektywą finansową na lata 2014-2020, która po roku 2020 już nie zabezpieczy tych środków, bardzo ważne jest, aby na poziomie krajowym wypracować mechanizmy, które będą mogły realnie wspierać inicjatywy III sektora. Dlatego uruchomienie *Krajowego Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej* w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) (Działanie 2.9 Rozwój ekonomii społecznej), którego instytucją zarządzającą jest *Bank Gospodarstwa Krajowego*, uważam za krok we właściwym kierunku. To właśnie BGK będzie wdrażał instrumenty pożyczkowe i poręczeniowe dla podmiotów ekonomii społecznej.

5.3 Cel w zakresie nakładów na badania i rozwój

Na pozytywną ocenę zasługuje opracowanie Białej Księgi Innowacji, co stanowi dobrą praktykę w procesie tworzenia prawa, projektu ustawy o innowacyjności, a także przygotowanie Green Paper - Przemysł. Jednak pewne obawy organizacyjne budzi powołanie Narodowego Instytutu Technologicznego, mając na uwadze zapowiedz zmian w kilkudziesięciu obowiązujących aktach prawnych. Założenia projektu powinny być przedmiotem konsultacji społecznych w ramach Rady Dialogu Społecznego, tym bardziej, że planowany okres wejścia w życie ustawy przewidziany jest już na IV kwartał 2017 r.

5.6 Cel w zakresie przeciwdziałaniu ubóstwu

Nie ulega wątpliwości, że od roku 2013 obserwujemy systematyczny spadek w zakresie ubóstwa zarówno skrajnego (minimum egzystencji) jak i na poziomie ubóstwa ustawowego. Skumulowana liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zmniejszyła się od 2008 r. o 1,7 mln powodując, że cel wyznaczony w Krajowym Programie Reform, wynoszący 1,5 mln, został osiągnięty. Jednakże pragnę zauważyć, że w omawianym okresie nie były podnoszone progi interwencji socjalnej, które traktowane są jako tzw.

ustawowa linia ubóstwa. Kryteria w pomocy społecznej (obowiązujące przez ponad 6 lat) w latach 1.10.2006 – 30.09.2012 spowodowały, że poniżej tzw. ustawowej granicy ubóstwa żyło w Polsce w 2012 r. 7,2 % osób. Wartość wskaźnika zagrożenia ubóstwem została obliczona z uwzględnieniem 2 obowiązujących w 2012 r. progów interwencji socjalnej, przyjmowanych za granicę ubóstwa ustawowego – niższego progu (351/477 zł), obowiązującego w pierwszych trzech kwartałach 2012 r. oraz progu zwaloryzowanego po 6 latach (456/542 zł), który stanowi kryterium przyznania pomocy społecznej od 1.10.2012r. W przypadku, gdyby stopa ubóstwa ustawowego dla całego roku 2012 liczona była według progu wprowadzonego w IV kwartale, odsetek osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej ustawowej granicy ubóstwa wyniósłby nie 7,2 %, a blisko 13%. (dane IPiSS). Brak waloryzacji kryteriów dochodowych w pomocy społecznej miał nie tylko wpływ na ograniczenie dostępności do tych świadczeń, ale również wpływ na pomiar samego zjawiska. Brakuje jeszcze oficjalnych analiz GUS za rok 2016, w którym został wprowadzony *Program Rodzina 500+*, ale ze wstępnych analiz *EAPN Polska* prowadzonych przez dr hab. Ryszarda Szarfienberga (na podstawie danych IBS, BŚ oraz MRPiPS) wynika, że stopień oddziaływania świadczenia wychowawczego na poziom ubóstwa jest znaczący. Bowiem ubóstwo skrajne ogółem spadło z 7,5 % do 4,6 %, natomiast ubóstwo skrajne wśród dzieci z 11,9 % do 2,7 %. Poziom ubóstwa relatywnego ogólnie zmniejszył się z 17,3 % do 13,4 %, a wśród dzieci z 23,2 % do 10,5 %.

Można zatem przyjąć, że działania podejmowane w tym obszarze są efektywne i skierowane do właściwych grup społecznych oraz, co najważniejsze, osiągają zamierzone cele. Dotychczas relatywnie niski poziom świadczeń nie pozwalał na wyraźną redukcję ubóstwa i nie stanowił realnego wsparcia dla rodzin.

6. Działania na rzecz realizacji zaleceń Rady UE z 2016 r.

6.1 Stabilność systemu emerytalnego

Ministerstwo Rozwoju w tej części KPR-u zakłada wprowadzenie Programu Budowy Kapitału oraz wskazuje na działania planowane w jego ramach. Naszym zdaniem propozycje działań, zaproponowane w tej części, są przedwczesne i wymagają szerokiej konsultacji.

Co do zaprezentowanych rozwiązań Prezydium KK NSZZ „Solidarność” wypowiedziało się dokonując oceny projektu *Przeglądu systemu emerytalnego - Informacji Rady Ministrów dla Sejmu RP o skutkach obowiązywania ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz projektu informacji Rady Ministrów dla Sejmu RP o skutkach obowiązywania ustawy z dnia 25 marca 2011 r.*

o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem systemu ubezpieczeń społecznych oraz ustawy z dnia 6 grudnia 2013 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad wypłaty emerytur ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych z dnia 31 października 2016 r wraz z propozycjami zmian. Zgodnie z opinią Związku:

1. W zakresie rozwiązań dotyczących Otwartych Funduszy Emerytalnych NSZZ „Solidarność”, po analizie dokumentów stwierdza, że propozycje są niekompletne i trudne do oceny. W projekcie Przeglądu brakuje informacji o planowanych sposobach inwestycji środków Funduszu Rezerwy Demograficznej oraz zabezpieczenia wartości środków do niego przekazywanych. Jednocześnie nadanie Funduszowi zadania „Koła zamachowego” – przy ogólnym określeniu, budzi wątpliwości interpretacyjne. Przede wszystkim jednak Fundusz Rezerwy Demograficznej, jako zabezpieczenie wypłacalności Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na wypadek deficytów spowodowanych zapaścią demograficzną, powinien pozostać Funduszem bezpiecznym i wolnym od ryzyk inwestycyjnych.
2. W zakresie dodatkowego oszczędzania na emeryturę NSZZ „Solidarność” stwierdza, że zachęty powinny być skierowane szczególnie do pracodawców, aby motywować ich do tworzenia pracowniczych programów oszczędnościowych. Aktualnie, przy nadal niskim poziomie wynagrodzeń oraz małej skłonności Polaków do oszczędzania na starość, nierealne wydaje się szybkie odwrócenie trendów. Dodatkowo należy zapewnić, że wszelkie rozwiązania dotyczące indywidualnego oszczędzania powinny zachować pełną dobrowolność, w przeciwnym razie byłoby to zastępowanie systemu podstawowego.

Ponadto zasadnym jest przeprowadzanie pogłębionej dyskusji nad działaniami i dokumentami Semestru Europejskiego na Forum Rady Dialogu Społecznego, co zostało już zasygnalizowane podczas posiedzenia Plenarnego RDS w dniu 23 marca br. Efektem prac pomiędzy posiedzeniami Zespołu ds. Strategii 2020 byłoby wypracowanie stanowisk strony pracowników i strony pracodawców, co przyczyniłoby się do zwiększenia wkładu partnerów społecznych w realizację celów Strategii 2020.

Z poważaniem

Członek Prezydium Komisji Krajowej
NSZZ „Solidarność”

Henryk Nakonieczny